

12. NOIE

Anul II. Aiud, 28 Octombrie 1926. No. 44.

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal sub îngrijirea Dlui Revizor școlar
MARIAN SASU.

Abonament :

120 lei pe an pentru membrii corpului didactic.
Iar pentru comitetele școlare și partic. 150 lei.
Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Inserțiuni și reclame

se publică după tarif. — Scrisori nefrancațe nu se primesc. — Manuscrisurile nu se inapoiază.

Un număr 3 lei.

Adunarea noastră dela Alba-Iulia.

Dupăcum s-a fost anunțat, în ziua de 25 Octombrie a. c. s-a ținut în Alba-Iulia, istorica cetate alui Mihai Viteazul, adunarea învățătorilor din județul Alba.

Adunării i-a premers serviciul divin, oficiat în ambele biserici românești din localitate. După terminarea serviciului divin lumea se adună rând pe rând în sala cea mare a teatrului orășănesc, unde se ține adunarea. Prezenți sunt aproape trei sute învățători și învățătoare, din toate părțile județului, în frunte cu dl Inspector P. Petrescu, dl Revizor școlar M. Sasu, dl subrevizor de cancelarie A. Ocnean și dnii subrevizori școlari de control P. Chirca, V. Mărginean, V. Maca, I. Herdea și R. Lupescu. Mai sunt prezenți dnii protopopi V. Urzica și Baba.

Adunarea e deschisă de dl Revizor școlar M. Sasu. Domniasa arată rostul acestei adunări, îndeamnă ca învățătorimea din județul Alba, care e deplin conștientă de sublima sa misiune, să-și facă datoria și cu ocazia aceasta frumoasă; în fine salută afectuos pe dl Inspector Petrescu, pe reprezentanții celor două biserici românești și pe colegi învățători. În numele bisericii ro-

mâne ortodoxe salută adunarea dl protopop Baba, iar în numele bisericii române unite vorbește călduros dl protopop V. Urzica. Dl Andrei Floașiu, președintele Asociației, vorbește îndelungat despre criza morală a timpului nostru. La sfârșit răspunde tuturor ante vorbitorilor dl Inspector Petrescu.

După terminarea scestor cuvântări, la orele 11 a. m. se începe conferința dlui Inspector Petrescu: **Orariile cursurilor primare și supraprimare; programa școlară adaptată orariilor stabilite.** Conferința aceasta a ocupat întreg timpul disponibil din aceea zi. S-a conferențiat întruna de către dl Inspector Petrescu dela orele 11 a. m. până către orele 2 d. a. apoi dela orele 4 d. a până la aproape orele 6 seara. În conferința aceasta lungă, predată cu mult avânt, dl Inspector Petrescu a dat învățătorimii noastre multe îndrumări folositoare, cari îi vor prinde foarte bine în munca sa școlară pe care o desfășoară astăzi. La sfârșitul conferinței dl Revizor școlar M. Sasu a adus frumoase elogiile dlui Inspector Petrescu. La elogiile aceste bine-meritate întregă adunarea a manifestat îndelung și sgomotos. A fost o izbucnire spontană sinceră de stimă și dragoste față de omul acesta ales de școală, care prin tactul și manierele sale a știut să câștige inimile tuturor.

Ne mai putându-se continua în sala teatrului, deoarece după orele 6 aveau se înceapă acolo pregătirile Teatrul „Tănase“ din București, debaterile au trebuit să ia sfârșit. Din cauza aceasta adunarea Asociației s-a amânat pe luna Noemvrie, la o dată care se va comunica ulterior.

Și a fost mare păcat, că s-a întâmplat așa, lăsându-se oamenii să se împrăștie cu lucrul isprăvit de jumătate. Aranjatorii trebuiau să prevadă aceasta și astfel aveau datoria să ia măsurile cuvenite. Trebuia deci să caute în oraș o altă sală încăpătoare, unde se putea discuta până la orele 9 seara, când apoi se putea merge la revista lui Tănase. Tot așa de obiectat e și cazul cu masa, care s-a aranjat într-un local foarte mic în care n-a încăput nici jumătate din participanți; plus

că s-a mâncat rău și scump. Nu e mirare deci dacă lumea a rămas cam desiluzionată de organizarea, ce s'a făcut la Alba-Iulia cu prilejul acestei adunări.

In ziua morților . . .

Si morții au o zi . . . toamna, când totul se stinge . . . atunci se așează flori pe morminte. Mireasma crisantemelor, parfum ce te face să simți accentele celui din urmă cântec, în ziua morților se împreună cu aiasma de humă și îți apar morții cu amintiri îndepărtate, cu povești duioase din vremuri când aveai în lume un sprijin, o grijă, o iubire . . . Ai iubit pe cineva ? dacă-i găsești mormântul, atunci, în ziua morților o crisantemă cu petale albe îți va aminti de jurăminte, așezând-o pe movila unde firele de iarbă îngălbenesc . . .

— În ziua morților, amurgul era țesut în palide fire de pai-
jen . . . Am întâlnit-o atunci, era frumoasă și ducea în brațe flori . . .
M'am oprit și am întrebat-o: University Library Cluj

— Unde duci florile ?

— Si nu ști ? azi e ziua morților . . .

— Da ?

— Credeam că ști și Dta . . . ori poate nu ai cui duce flori . . .
eu am un mormânt de care mi-i drag . . .

— Pe cine ai acolo îngropat ? Aici se opri, un timp nu-mi
mai spusese nimic, apoi îngână încet :

— Am iubit florile și le iubea și el . . . era un om cu su-
flet bun și . . .

— Dacă vrei spune-mi cine era ? o rugai fără să insist . . .

— Stai, îți spun ; ascultă :

— Era și el învățător, la aceeaș școală cu mine . . . nu
era prea frumos, era însă în el ceva ce te făcea să i-te inchini.
Avea fruntea înaltă cu multe brazde . . . fața trasă, veșnic palidă
și ochii pierduți adânc în orbite, strălucitori, veșnic părea gândi-
tor și era copil abea . . .

Ne-am cunoscut la școală, între copii și îmi plăcu la înce-
put, dar nu schimbaram nicicând o vorbă : nu, noi nu cunoaștem
decât întâlnirile cu aerul mai mult ori mai puțin intim
așa cum e între doi prieteni cu acea menire, totdeauna mer-
gând pe-aceleași drumuri . . .

Trăia singuratic și singurătatea lui pe mine mă făcea se
sufăr . . . mă gândeam mult la el și nu i-am spus-o nicicând . . .

Mă temeam de el. Nu îndrăzneam să-l întreb de trecut, nici de unde vine, nici cum trăește... Mă gândeam: poate omul ăsta are o taină pe suflet și poate nu mi-a fost dat să o pătrund...

Umbla îmbrăcat sărăcios și nu l-am văzut vesel nicio dată...

Nepăsarea lui, dela un timp mă făcea neliniștită, îmi dădeam bine seama că țineam la el...

Odată, după ce plecară copiii dela școală, îmi aduc aminte era într'o seară frumoasă... am rămas singuri și era o liniște de moarte, niciunul nu vorbeam...

El parcă uitase de mine, deși așteptam să vorbească...

Stătea cu ochii pierduți undeva în urmărirea unui punct de care nici el nu-și dădea seama...

Nu mai puteam aștepta, am rupt tăcerea întrebându-l:

— Nu mergi acasă? dacă vrei mergem împreună...

— Plec și eu, să mergem...

Am eșit și pe drum nu ne-am spus o vorbă... La despărțire mi-a spus cu receală:

— Noapte bună...

Trecu apoi câțva timp... din zi în zi îl vedeam mai trist... mai palid și în căutătura lui citeam zâmbetul amar a celor ce disprețuesc viața fiindcă sunt disprețuiți de ea.

Intr'o după amiază spre sfârșit de toamnă l-am văzut mai pierit ca totdeauna. Așa se ținea pe picioare; îmi era milă de el și l-am rugat să lase școala în grija mea, să se întoarcă acasă să odihnească. Eu l-am întrebat el însă mi-a răspuns cu încăpăținare de martir:

— Lasă... mai stau, acum mă simt mai bine... și o toasă seacă îi curmă ultimele cuvinte... Atunci nu știam... Seara n'a mai putut pleca singur. Rezemat de brațul meu l-am purtat prin ulița scundă ce duce dela școală spre locuința lui... Îi simțeam oasele brațelor, un fior mă făcea se tremur și în acelaș timp îl strângeam mai tare și simțeam ce mult țin eu la el...

Trei săptămâni în șir am purtat și grijile lui... În fiecare zi treceam pe la el și în fiecare zi mă încredințam că prietenul meu trăește cele din urmă clipe... cum aș fi vrut să mă înșel, dar adevărul nu mă lăsa să mă 'ndoesc... Peste câteva zile bolnavul părea un schelet pe oasele căruia era întinsă o piele uscată... Era el prietenul meu... Am plâns atunci mult, înțelegem și știam că ceasul din urmă este aproape. Așa a fost. În ultimele clipe eram lângă patul lui. Avea în colțul buzelor uscate acelaș zâmbet batjocoritor... Îl priveam printre lacrimi, nu le puteam opri. Deodată printr'o mișcare mă cheamă lângă el și-mi spune încet, cu glasul sfârșit:

— Nu ți-am spus până acum nimic... La Dta țineam ca la

o soră, dar nu te-am iubit... O rugăminte numai... simt acum că nu mai trăesc decât puțin; în masa dela școală găsești ceva bani adunați de mine... Să-i trimiți mamei și să-i scri să mă ierte dacă în luna asta îi trimit târziu, eram însă bolnav, încolo nu-i mai spune nimic; acum, rămâi cu bine...

Oftă odată ușurat, apoi s'a stins... Ochiu i-se furisară mai adânc în orbite și-i pieri și zâmbetul din colțul buzelor...

Înțelegeți acum? Avea și el o taină... Atunci numai am înțeles-o... Mama lui nu știa nimic și știu sărmana și în luna ce-a urmat aștepta ajutorul trimis de fiul ei...

Copila își sterse două lacrimi... Se auzea clopotul de vecernie, a plecat și o auzii spunând:

— Plec acum să-i așez florile pe mormânt... știu, el nu s'a gândit prea mult la mine, dar azi e ziua morților și mormântul lui e uitat de toți...

Ion Raftiu.

Domnii Eric Colban și Petrescu-Comnen în Aiud.

Modestul nostru oraș a fost cercetat în ziua de 21 I. c. de către oaspeți înalți. În ziua aceasta, au sosit aci pentru a se interesa de învățământul minorităților domnii: *Eric Colban*, directorul chestiunilor minorităților dela Liga Națiunilor și *Petrescu-Comnen*, ministrul plenipotențiar al României dela Geneva. Înălții oaspeți au sosit în Aiud noaptea, într-un vagon-salon dela Oradea-Mare, în care au rămas până dimineața la orele 9. Atunci au fost întâmpinați în gară de către dnii prefect Dr. Cușuta, revizor școlar M. Sasu, consilierul Gligor și șeful de siguranță Ionescu. În societatea dlor Colban și Petrescu-Comnen se mai aflau dnii Dr. Alexandru Pteancu, inspector general al învățământului minoritar, Vasile Stoica atașat la Ministerul de Externe și Iosif Schiopul dela biroul Presei.

Dela gară întreagă suita a plecat cu automobilele în oraș. Aci a fost condusă de dl revizor M. Sasu mai întâi la Colegiul Bethlen, unde a fost primită de către rectorul Fejes Aron. S'a vizitat școala normală de băieți, școala normală de fete, școala de aplicație și liceul, asistând cu toții câte 3—5 minute, în diferite clase, la obiectele: Limba Maghiară, Matematică, Religie, Fizică și Franceză. Dl Colban s-a interesat și de partea materială a acestor școli. S-a aflat, că Colegiul Bethlen cu toate proprietățile de până-acuma dispune încă de 1500 jughere pădure, 200 jughere pământ arărilor apoi mai multe imobile. Profesorii sunt salarizați ca la stat și au multe favoruri: lemne și locuințe ieftine, etc. Credem, că dl Colban s-a depărtat din Colegiul Bethlen cu impresia, că concetățenii noștri Unguri la nici un caz

nu pot fi așa de asupriți de către noi dacă li dă mână ca să aibă astfel de școale de cari puține se vor găsi în țară.

Dela Colegiul Bethlen suita a fost condusă la Școala primară de stat din Piața Regele Ferdinand. Aci s-a vizitat clasele prezente dela secția maghiară după ce dl revizor Sasu și directorul Kádár au dat dlui Colban informațiunile necesare în limba germană. Si aci s-a controlat numai învățământul obiectelor predate în limba maghiară. Înălții oaspeți au asistat și la ora de Geografie din clasa III. primară, unde e diriginte dl Iosif Marian. La sfârșitul vizitei dnii Colban și Petrescu-Comnen au semnat Registrul de prezență. Dl Petrescu-Comnen a premers semnatura numelui său cu următoarele frumoase cuvinte: *Felicit călduros personalul didactic al acestei școli — atât la secțiunea română cât și la cea maghiară — pentru felul cum își face datoria.*

Dela școala noastră primară dnii Colban și Petrescu-Comnen dimpreună cu însoțitorii lor au plecat cu automobilele direct la Cluj. *Prin urmare este o minciună sfruntată și temerară afirmația voinicosului director Theodoru, care s-a lăudat seara în Hotelul Seidl, că înălții oaspeți au vizitat și școala sa de meserii și că dl ministru Petrescu-Comnen l-a felicitat pentru felul cum a știut să ocupe școala noastră primară!!?!... Iată la ce minciuni cornurate se poate dimitte acest om aci unde îl putem controla ușor cu toții! Ce nu va fi spus el într'alte locuri, unde nu l-am putut controla mai de aproape?...*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Partea oficială.

Toate ordinile și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștientios de către cei vizaji.

No. 3187—1926.

Vă comunicăm adresa Asociațiunei No. 2251—1926 și Vă invităm cu toată stăruința ca să luați imediat măsurile convenite pentru organizarea festivalului școlar în memorabila zi de 1 Decemvrie :

„Apropiindu-se din nou ziua cea mare de 1 Decemvrie, în care zi în anul 1918 neamul românesc din Ardeal, Banat și Țara-Ungurească în marea sa adunare dela Alba-Iulia, a proclamat unirea sa cu patria-mamă într'un singur stat național, — Vă rugăm și de astădată să binevoiți a dispune ca în toate școalele de sub conducerea D-Voastră să se țină — *pentru întărirea sentimentului național în sufletul elevilor* — un festival școlar cu discurs potrivit de către conducătorul școlii, cu declamațiuni și alte producțiuni culturale, atrăgându-se la această manifestare patriotică pături cât mai largi ale poporului nostru.”

„Primiți, Vă rugăm, Domnule Revizor, asigurarea deosebitei noastre stime.”

No. 2237—1926.

În cele următoare Vă comunicăm copia ordinului No. 20310—1926 al Inspectoratului Învățământului :

„Vă facem cunoscut, că Onor. Minister cu ordinul telegrafic Nr. 14.813—1926 anulează circulara Nr. 79.011—1926, dată cu ordinul nostru Nr. 14.376—1926, prin care se recomandă ca fiecare școală să cumpere câte o icoană lucrata de preotul Simion Popescu din București.

Este interzis întregului corp didactic cumpărarea acestei icoane pentru școli, cei cari se vor abate dela acest ordin vor fi direct răspunzători.”

No. 3211—1826.

Vă comunicăm ordinului Inspectoratului No. 20821—1926 :

„În baza adresei Nr. 33.481—1926 a Casei Școlilor, Vă rugăm să puneți în vedere școlilor primare de stat de sub conducerea D-Voastre că atunci când fac cereri, rapoarte, să specifice exact școala, comuna, județul unde există școala, pentru a putea satisface cât mai exact petițiunile ce ne vin spre rezolvare.”

No. 3300—1926.

În cele următoare arătăm cum am împărțit în cercuri culturale comunele aparținătoare circumscripției dlui subrevizor Remus Lupescu : 1. *Cercul Fărău* cu comunele Fărău Hiria, Sânbenedic, Alecuș și Turdaș. Președinte dl. inv. I. Neamțu. 2. *Cercul Uioara de Sus* cu comunele : Uioara de Sus — Noșlac — Căptălan, Ciuciu — Copand, Spălnaca și Silvaș. Președinte dl inv. Ion Moldovan. 3. *Cercul Ocna-Mureșului* cu comunele : Ocna-Mureșului, Ciunga, Cisteiu, Micoșlaca. Președinte dl inv. Ștefan Gligor. 4. *Cercul Inoc* cu comunele : Inoc, Ciugudiul de Jos, Ciugudiul de Sus, Ormeniș, Decea. Președinte dl inv. Vasile Negură. 5. *Cercul Cicău* cu comunele : Cicău, Lopadea Veche, Miraslău, Răchișel. Președinte dl inv. Gheorghe Ivan. 6. *Cercul Hopârta* cu comunele : Hopârta, Asinip, Ocnișoara, Odverem. Președinte dl inv. Sămoilă Docea. 7. *Cercul Lopadea Nouă* cu comunele : Lopadea Nouă, Băgău, Ciuguzel, Beța. Președinte dl inv. Gheorghe Krizbai. 8. *Cercul Căpuș* cu comunele : Căpuș, Soimuș, Pețelca, Mescreac, Liorinț. Președinte dl inv. Cornel Domșa. Domnii președinți sus amintiți sunt invitați, ca să convoace imediat pe dñii învățători respectivi la o ședință pentru a stabili împreună programul de muncă pe anul școlar corent. Acest program se va înainta revizoratului cel mult până la 10 Noemvrie a. c.

No. 3105—1926

Cerem să ni-se anunțe de către domnii directori toate atelierile, cari funcționează pelângă școalele lor. Ni-se va arăta măiestriile ce se deprind, numele măiestrului și data când s'au deschis în anul acesta atelierul.

Către comitetele școalelor primare de stat.

No. 450—1926

Suntem către sfârșitul anului bugetar și cele mai multe comitete școlare nici până astăzi n-au trimis Comitetului școlar județean cota de 15% de pe anul corente. Atragem deci serios atențiunea comitetelor noastre școlare asupra acestui fapt și le invităm cu toată stăruința să ne trimită de urgența sumele, ce ni-se cuvin pentruca și noi să ne putem face datoria față de școalele nevoiașe și lipsite.

p, Președinte
M, Sasu.

p. Secretar
A. Ocioan.

ȘTIRI.

În Consiliul de ministrii din 16 l. c. s-a hotărât ca autoritățile județene din Aiud să se mute în scurt timp la Alba-Iulia. Hotărârea aceasta a alarmat în special pe întreagă funcționăria respectivă. Și asta pe drept cuvânt. Nu e ceva plăcut și ușor să te muți acum în preajma iernii într-un oraș străin, unde se spune, că locuințele pentru funcționari vor fi în *cazarme*, fără curte și fără grădină, lipsite apoi și de alte acareturi trebuincioase unei gospodării. Și e păgubitor să lași orașul acesta unde îți ai casa și gospodăria ta, eventual ești pe cale să-ți ridici în scurt timp un oare care cămin pentru care ai făcut toate pregătirile necesare. Dar câte motive ponderoase nu se pot invoca în această chestiune? De aceea credem, că mulți dintre funcționarii interasați vor afla mai de bine să demisioneze din actualele lor posturi decât să se mute la Alba-Iulia, unde vor fi expuși la multe mizerii și pagube.

* **Comitetele școlare sunt rugate să ne achite abonamentul.**

* **Domnii învățători noi numiți sunt rugați să ne trimită câte 30 lei abonament la revista până la sfârșitul anului carente.**